JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MELCHIOR WATHELET
9 päivänä kesäkuuta 2016 [1]

Yhdistetyt asiat C-401/15–C-403/15

Noémie Depesme (C-401/15),
Saïd Kerrou (C-401/15),
Adrien Kauffmann (C-402/15) ja
Maxime Lefort (C-403/15)
vastaan
Ministre de l'Enseignement supérieur et de la Recherche

(Ennakkoratkaisupyynnöt – Cour administrative (toisen asteen hallintotuomioistuin, Luxemburg))

Ennakkoratkaisupyyntö — Henkilöiden vapaa liikkuvuus — Yhdenvertainen kohtelu — Sosiaaliset edut — Asetus (EU) N:o 492/2011 — 7 artiklan 2 kohta — Taloudellinen tuki korkeakouluopintoihin — Edellytys — Syrjintä — Lapsi-vanhempisuhde — Lapsen käsite — Isä- tai äitipuoli

I **Johdanto**

1. Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat SEUT 45 artiklan ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta unionin alueella 5.4.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 492/2011 [2] 7 artiklan 2 kohdan tulkintaa.

2. Nämä pyynnöt on esitetty kolmessa riita-asiassa, joissa ovat valittajina Noémie Depesme ja Saïd Kerrou, Adrien Kauffmann sekä Maxime Lefort ja vastapuolena ministre de l'Enseignement supérieur et de la Recherche (korkeakoulu- ja tutkimusministeri, jäljempänä ministeri) ja jotka koskevat korkeakouluopintoihin tarkoitetun valtion taloudellisen tuen epäämistä lukuvuodelta 2013/2014.

3. Kyseiset pyynnöt liittyvät muutoksiin, joita Luxemburgin lainsäädäntöön on tehty 20.6.2013 annetun tuomion Giersch ym. (C-20/12, EU:C:2013:411) seurauksena.

4. Unionin tuomioistuimen on esitettyyn kysymykseen vastatessaan määritettävä, sisältääkö korkeakouluopintoihin tarkoitetusta valtion taloudellisesta tuesta 22.6.2000 annetun lain, sellaisena kuin se on muutettuna 19.7.2013 annetulla lailla (Mémorial A 2013, s. 3214), uudessa 2 bis §:ssä, joka otettiin kyseiseen lakiin 20.6.2013 annetun tuomion Giersch ym. (C-20/12, EU:C:2013:411) perusteella, oleva käsite siirtotyöläisen ”lapsi” myös tämän työntekijän lapsipuolet. [3]

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.

2 — EUVL 2011, L 141, s. 1.

3 — Huomautettakoon, että unionin tuomioistuimessa on tällä hetkellä vireillä tästä lainsäädännöstä esitetty toinen ennakkoratkaisupyyntö asiassa Bragança Linares Verruga ym., jossa olen esittänyt ratkaisuehdotukseni 2.6.2016 (C-238/15,EU:C:2016:389). Tämä toinen asia koskee laajemmin ja suoremmin sitä, onko Luxemburgin lainsäätäjän päätös edellyttää korkeakouluopintoihin tarkoitetun valtion taloudellisen tuen myöntämiseksi työskentelyä Luxemburgissa koskevaa tiettyä vähimmäisaikaa yhteensopiva unionin oikeuden kanssa. Olen ehdottanut tarkasteluni lopuksi unionin tuomioistuimelle, että se toteaisi, että asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohta on esteenä Luxemburgin lain kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle.

5. Tässä ratkaisuehdotuksessa käsitteillä ”poikapuoli“, ”tytärpuoli” tai ”lapsipuolet” tarkoitetaan lapsen suhdetta henkilöön, jonka kanssa hänen isänsä tai äitinsä on avioitunut tai jonka kanssa tämä on solminut avioliittoon rinnastettavan rekisteröidyn parisuhteen.

II **Asiaa koskevat oikeussäännöt**

A *Unionin oikeus*

1. Asetus N:o 492/2011

6. Tämän asetuksen 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltion kansalaista ei työntekijänä saa kansalaisuutensa vuoksi saattaa toisen jäsenvaltion alueella kotimaisiin työntekijöihin verrattuna eri asemaan työ- ja palvelussuhteen ehtojen suhteen; tämä koskee erityisesti palkkausta, irtisanomista ja työttömyyden sattuessa paluuta saman alan työhön tai uudelleen työllistämistä.

2. Hänen on saatava samat sosiaaliset ja verotukseen liittyvät edut kuin kotimaisten työntekijöiden.

_ _”

2. Direktiivi 2004/38/EY

7. Unionin kansalaisen ”perheenjäsenen“ käsite määritellään Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY [4] 2 artiklan 2 kohdassa. Tämän säännöksen mukaan ”perheenjäsenellä” tarkoitetaan

”a) aviopuolisoa;

b) kumppania, jonka kanssa unionin kansalainen on rekisteröinyt parisuhteen jonkin jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, jos vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännössä rekisteröity parisuhde rinnastetaan avioliittoon, ja vastaanottavan jäsenvaltion asiaa koskevassa lainsäädännössä säädettyjen edellytysten mukaisesti;

c) unionin kansalaisen alle 21-vuotiaita tai hänestä riippuvaisia jälkeläisiä suoraan etenevässä polvessa samoin kuin unionin kansalaisen aviopuolison tai b alakohdassa tarkoitetun kumppanin vastaavanlaisia jälkeläisiä;

d) unionin kansalaisesta riippuvaisia sukulaisia suoraan takenevassa polvessa samoin kuin unionin kansalaisen aviopuolison tai b alakohdassa tarkoitetun kumppanin vastaavanlaisia sukulaisia”.

4 — EUVL 2004, L 158, s. 77, ja oikaisut EUVL 2004, L 229, s. 35 ja EUVL 2005, L 197, s. 34.

B *Luxemburgin oikeus*

8. Valtion taloudellisesta tuesta korkeakouluopintoihin 22.6.2000 annetun lain, sellaisena kuin se on muutettuna 26.7.2010 annetulla lailla (Mémorial A 2010, s. 2040) (jäljempänä 22.6.2000 annettu laki), 2 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”Taloudellisen tuen saajat Valtion taloudellista tukea korkeakouluopintoihin voivat saada korkeakouluopintoja suorittamaan hyväksytyt opiskelijat, jotka täyttävät jonkin seuraavista edellytyksistä:

a) asianomainen henkilö on Luxemburgin kansalainen tai Luxemburgin kansalaisen perheenjäsen ja hänen kotipaikkansa on Luxemburgin suurherttuakunnassa tai

b) hän on Euroopan unionin muun jäsenvaltion tai jonkin muun Euroopan talousalueesta [2.5.1992] tehdyn sopimuksen [(EYVL 1994, L 1, s. 3)] sopimuspuolena olevan valtion tai Sveitsin valaliiton kansalainen ja hän oleskelee Luxemburgin suurherttuakunnassa henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta ja maahanmuutosta 29.8.2008 annetun muutetun lain 2 luvun mukaisesti palkattuna työntekijänä, itsenäisenä ammatinharjoittajana, henkilönä, joka säilyttää kyseisen aseman, tai edellä mainittuihin ryhmiin kuuluvan henkilön perheenjäsenenä tai hän on saanut pysyvän oleskeluoikeuden – – – –”

9. Sen jälkeen kun tuomio Giersch ym. (C-20/12, EU:C:2013:411) oli annettu 20.6.2013, 19.7.2013 annetun lain (Mémorial A 2013, s. 3214) 1 §:n 1 momentilla otettiin 22.6.2000 annettuun lakiin 2 bis §, jonka sanamuoto on seuraava:

”Myös Luxemburgin suurherttuakunnan ulkopuolella asuva opiskelija voi saada korkeakouluopintoihin taloudellista tukea sillä edellytyksellä, että hän on sellaisen palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan lapsi, joka on Luxemburgin kansalainen tai Euroopan unionin tai Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muun sopimuspuolena olevan valtion tai Sveitsin valaliiton kansalainen ja joka työskentelee palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana Luxemburgissa, ja että kyseinen työntekijä on työskennellyt palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana Luxemburgissa yhtäjaksoisesti vähintään viiden vuoden ajan sinä ajankohtana, jona opiskelija jätti hakemuksen korkeakouluopintoihin myönnettävästä taloudellisesta tuesta. Luxemburgissa tehdyssä työssä työajan on oltava vähintään puolet siitä työajasta, jota yrityksessä lain tai mahdollisen työehtosopimuksen nojalla tavanomaisesti noudatetaan. Itsenäisen ammatinharjoittajan on oltava ollut sosiaaliturvalain (Code de la sécurité sociale) 1 §:n 4 momentin mukaisesti vakuutettu pysyvästi Luxemburgin suurherttuakunnan pakollisessa sosiaalivakuutuksessa viiden vuoden ajan ennen korkeakouluopintoihin myönnettävän taloudellisen tuen hakemisajankohtaa.”

10. Kyseinen 22.6.2000 annettu laki, sellaisena kuin se on muutettuna 19.6.2013 annetulla lailla (jäljempänä muutettu 22.6.2000 annettu laki), kumottiin kuitenkin pian korkeakouluopintoihin tarkoitetusta valtion taloudellisesta tuesta 24.7.2014 annetulla lailla (Mémorial A 2014, s. 2188).

11. Viimeksi mainitun lain 3 §:ssä säädetään nyttemmin seuraavaa:

”Valtion taloudellista tukea korkeakouluopintoihin voivat saada edellä 2 §:ssä määritellyt opiskelijat ja oppilaat, jäljempänä ’opiskelijat’, jotka täyttävät jonkin seuraavista edellytyksistä:

– –

5) silloin kun kyse on Luxemburgin suurherttuakunnan ulkopuolella asuvista opiskelijoista:

   a) asianomainen henkilö on työntekijä, joka on Luxemburgin kansalainen tai Euroopan unionin tai Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muun sopimuspuolena olevan valtion tai Sveitsin valaliiton kansalainen ja joka työskentelee palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana Luxemburgin suurherttuakunnassa sinä ajankohtana, jona hän jätti hakemuksensa korkeakouluopintoihin myönnettävästä taloudellisesta tuesta; tai

   b) asianomainen henkilö on sellaisen työntekijän lapsi, joka on Luxemburgin kansalainen tai Euroopan unionin tai Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muun sopimuspuolena olevan valtion tai Sveitsin valaliiton kansalainen ja joka työskentelee palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana Luxemburgin suurherttuakunnassa sinä ajankohtana, jona opiskelija jätti hakemuksen korkeakouluopintoihin myönnettävästä taloudellisesta tuesta, sillä edellytyksellä, että kyseinen työntekijä edelleen osallistuu opiskelijan elatukseen ja että kyseinen työntekijä on työskennellyt palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana Luxemburgin suurherttuakunnassa vähintään viiden vuoden ajan sinä ajankohtana, jona opiskelija jätti hakemuksen korkeakouluopintoihin myönnettävästä taloudellisesta tuesta, seitsemän vuoden viitekaudella, joka lasketaan taannehtivasti siitä päivästä alkaen, jolloin korkeakouluopintoihin myönnettävää taloudellista tukea koskeva hakemus jätettiin, tai että henkilö, joka säilyttää työntekijän aseman, on edellisestä poiketen täyttänyt edellä mainitun viisi vuotta seitsemästä -perusteen työskentelyn päättymisajankohtana.”

III **Pääasian taustalla olevat tosiseikat**

12. Noémie Depesme on Luxemburgissa rajatyöntekijänä työskentelevän Saïd Kerroun tytärpuoli. He asuvat Lorrainen alueen (Ranska) Mont-Saint-Martinissa suurherttuakunnan rajan tuntumassa. Depesme on hakenut Luxemburgin valtiolta taloudellista tukea korkeakouluopintoihin voidakseen kirjautua ensimmäisen vuoden lääketieteen opintoihin Lorrainen yliopistossa Nancyssa (Ranska).

13. Adrien Kauffmann on niin ikään Luxemburgissa rajatyöntekijänä työskentelevän Patrick Kieferin poikapuoli. He asuvat Marly Freskatyssa (Ranska) Lorrainen raja-alueella. Kauffmann on hakenut Luxemburgin valtiolta korkeakouluopintoihin tarkoitettua taloudellista tukea oikeus- ja taloustieteen opintoihinsa Lorrainen yliopistossa Nancyssa.

14. Maxime Lefort on samoin Luxemburgissa rajatyöntekijänä työskentelevän Terwoignen poikapuoli. Terwoigne avioitui Lefortin äidin kanssa tämän aviopuolison kuoleman jälkeen. He asuvat Luxemburgin maakunnassa Vancessa (Belgia) Luxemburgin suurherttuakunnan raja-alueella. Lefort on hakenut Luxemburgin valtiolta korkeakouluopintoihin tarkoitettua taloudellista tukea sosiologian ja antropologian opintoihinsa Louvainin katolisessa yliopistossa Louvain-la-Neuvessä (Belgia).

15. Pääasioiden tosiseikkoihin sovellettavan muutetun 22.6.2000 annetun lain mukaan haettuja taloudellisia tukia myönnetään opiskelijoille, jotka eivät asu Luxemburgin alueella, sillä edellytyksellä yhtäältä, että niiden saaja on sellaisen palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan lapsi, joka on Luxemburgin kansalainen tai unionin kansalainen, ja toisaalta, että tämä työntekijä on hakemuksen esittämishetkellä työskennellyt tai harjoittanut ammattiaan Luxemburgissa yhtäjaksoisesti vähintään viisi vuotta.

16. Ministeri kieltäytyi 26.9., 17.10. ja 12.11.2013 päivätyillä kirjeillä hyväksymästä Depesmen, Kauffmannin ja Lefortin hakemuksia sillä perusteella, että he eivät täyttäneet muutetussa 22.6.2000 annetussa laissa säädettyjä edellytyksiä. Ennakkoratkaisupyyntöjen mukaan ministeri katsoi, että Depesmeä, Kauffmania ja Lefortia ei voitu pitää rajatyöntekijöiden ”lapsina”, koska vain heidän isäpuolensa työskentelivät Luxemburgissa.

17. Depesme nosti 20.12.2013 kanteen tribunal administratif de Luxembourgissa (Luxemburgin alemman asteen hallintotuomioistuin) ja vaati häntä koskeneen epäävän päätöksen kumoamista. Hänen isäpuolensa Kerrou ilmoitti osallistuvansa tähän oikeudenkäyntiin vapaaehtoisena väliintulijana. Lefort nosti 20.1.2014 ja Kauffmann 25.4.2014 samanlaisen kanteen heitä koskeneista epäävistä päätöksistä.

18. Tribunal administratif de Luxembourg (Luxemburgin alemman asteen hallintotuomioistuin) tutki 15.1.2015 antamissaan tuomioissa Depesmen, Kauffmannin ja Lefortin kanteet, mutta totesi ne perusteettomiksi. Depesme, Kerrou, Kauffmann ja Lefort ovat valittaneet näistä tuomioista ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.

19. Depesme ja Kerrou ovat vedonneet kyseisessä tuomioistuimessa erityisesti siihen, että Kerrou, joka on työskennellyt rajatyöntekijänä Luxemburgissa 14 vuoden ajan, avioitui 24.5.2006 Depesmen äidin kanssa. He kaikki kolme ovat asuneet siitä lähtien samassa asunnossa, ja Kerrou on osallistunut aviopuolisonsa lapsen elatukseen, myös hänen korkeakouluopintojensa osalta. Hän on lisäksi saanut Luxemburgin perhe-etuuksia tästä lapsesta ennen tämän korkeakouluopintojen alkamista.

20. Kauffmann vetoaa siihen, että hänen vanhempansa muuttivat erilleen vuonna 2003 ja erosivat 20.6.2005. Lasten yksinhuoltajuus annettiin hänen äidilleen. Tämä avioitui Kieferin kanssa 10.3.2007. He ovat kaikki kolme asuneet siitä lähtien saman katon alla. Kiefer on huolehtinut hänen elatuksestaan ja koulutuksestaan. Hän on myös saanut Luxemburgin perhe-etuuksia Kauffmannista.

21. Viimeisenä Lefort vetoaa siihen, että hänen isänsä on kuollut. Hänen äitinsä avioitui uudelleen Luxemburgissa rajatyöntekijänä työskentelevän Terwoignen kanssa yli viisi vuotta sitten. Hän on asunut siitä lähtien äitinsä ja isäpuolensa Terwoignen kanssa, ja tämä on osallistunut täysimääräisesti kotitalouden menoihin. Hän osallistuu myös Lefortin korkeakouluopinnoista aiheutuvien menojen rahoittamiseen.

22. Luxemburgin valtio vastaa näihin tosiseikkoihin, että Depesme, Kauffmann ja Lefort eivät ole ”oikeudellisesti” isäpuoltensa lapsia.

23. Cour administrative (toisen asteen hallintotuomioistuin, Luxemburg) korostaa ennakkoratkaisupyynnöissään, että muutetun 22.6.2000 annetun lain 2 bis § on seurausta 20.6.2013 annetusta tuomiosta Giersch ym. (C-20/12, EU:C:2013:411). Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan sen käsiteltävänä olevissa asioissa riidanalainen seikka ei koske uudessa laissa säädettyjä myöntämisedellytyksiä vaan lapsen käsitettä, jota laissa käytetään ja johon edellä mainitussa unionin tuomioistuimen tuomiossa viitattiin. Lapsi-vanhempisuhdetta voitaisiin tarkastella sekä oikeudelliselta että taloudelliselta kannalta.

24. Näin ollen Cour administrative (toisen asteen hallintotuomioistuin) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen.

IV **Ennakkoratkaisupyynnöt ja asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa**

25. Cour administrative (toisen asteen hallintotuomioistuin) on esittänyt kolmella 22.7.2015 tekemällään välipäätöksellä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 24.7.2015, unionin tuomioistuimelle SEUT 267 artiklan nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä, jotka ovat samansisältöisiä yhtä yksityiskohtaa lukuun ottamatta.

26. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lisäsi näet asiassa Lefort, C-403/15, unionin oikeussääntöihin, joihin oli viitattu kahdessa muussa asiassa, Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 33 artiklan 1 kohdan, luettuna tarvittaessa yhdessä sen 7 artiklan kanssa.

27. Esitetty kysymys on täydellisimmässä muodossaan seuraava:

”Jotta syrjintäkiellon vaatimukset voitaisiin täyttää asianmukaisesti asetuksen [N:o 492/2011] 7 artiklan 2 kohtaan, luettuna yhdessä SEUT 45 artiklan 2 kohdan kanssa – ja niiden taustalla Euroopan unionin perusoikeuskirjan 33 artiklan 1 kohta ja tarvittaessa sen 7 artikla –, nähden arvioitaessa ulkomailla asuvan opiskelijan, joka hakee taloudellista tukea korkeakouluopintoihin, tosiasiallisen liitynnän astetta Luxemburgin – jäsenvaltion, jossa rajatyöntekijä on toiminut palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana unionin tuomioistuimen 20.6.2013 antaman tuomion [Giersch ym. (C-20/12, EU:C:2013:411)] välittömänä seurauksena [muutetun 22.6.2000 annetun] lain 2 bis §:ssä tarkoitetuin edellytyksin – yhteiskuntaan tai työmarkkinoihin,

— onko katsottava, että edellytys, jonka mukaan asianomaisen opiskelijan on oltava asianomaisen rajatyöntekijän ’lapsi’, tarkoittaa, että opiskelijan on oltava rajatyöntekijän sellainen ensimmäisen asteen jälkeläinen suoraan etenevässä polvessa, jonka lapsi-vanhempisuhde on oikeudellisesti vahvistettu, jolloin pääpaino on toteen näytetyssä opiskelijan ja rajatyöntekijän välisessä lapsi-vanhempisuhteessa, jonka oletetaan olevan edellä mainitun liittymäkohdan taustalla, vai

— onko painotettava sitä, että rajatyöntekijä huolehtii edelleen opiskelijan elatuksesta, vaikka heidän välillään ei välttämättä ole oikeudellista lapsi-vanhempisuhdetta, erityisesti osoittamalla riittävä yhteiselämään perustuva suhde, joka yhdistää rajatyöntekijän toiseen opiskelijan vanhemmista, johon opiskelijalla on oikeudellisesti toteen näytetty lapsi-vanhempisuhde?

Onko jälkimmäisessä tapauksessa rajatyöntekijän oletettavasti vapaaehtoiselle osallistumiselle opiskelijan elatukseen tiettyjä määrällisiä vaatimuksia, jos rajatyöntekijä ei elätä opiskelijaa yksin vaan samanaikaisesti opiskelijaan oikeudellisessa lapsi-vanhempisuhteessa olevien ja lähtökohtaisesti siten lakisääteisesti elatusvelvollisten vanhempien kanssa tai heistä toisen kanssa?”

28. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Depesme, Kerrou, Kauffmann, Lefort, Luxemburgin hallitus ja Euroopan komissio. Asian käsittelyn kirjallisen vaiheen päätteeksi unionin tuomioistuin on katsonut, että sillä on riittävät tiedot asian ratkaisemiseen ilman istunnon pitämistä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 76 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

V **Tapauksen tarkastelu**

A *Alustavia huomautuksia tuomiosta Giersch ym. ja sovellettavasta asetuksesta*

1. Tuomio Giersch ym.

29. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on korostanut useaan kertaan yhteyttä 20.6.2013 annetun tuomion Giersch ym. (C-20/12, EU:C:2013:411) ja korkeakouluopintoihin tarkoitetusta valtion taloudellisesta tuesta annetun lain muutoksen välillä. Tämä yhteys on vahvistettu nimenomaisesti 19.7.2013 annetun lain taustalla olevan lakiehdotuksen nro 6585 perusteluissa. [5]

5 — Lakiehdotuksen perustelujen mukaan korkeakouluopintoihin tarkoitetun Luxemburgin valtion taloudellisen tukijärjestelmän muutoksen tarkoituksena oli ”tehdä päätelmät” 20.6.2013 annetusta tuomiosta Giersch ym. (C-20/12, EU:C:2013:411). Ks. korkeakouluopintoihin tarkoitetusta valtion taloudellisesta tuesta 22.6.2000 annetun lain muuttamista koskeva lakiehdotus nro 6585 (5.7.2013 päivätty asiakirja nro 6585, s. 2, saatavilla Chambre des députés du Grand-Duché de Luxembourgin verkkosivuilla seuraavassa osoitteessa: http://www.chd.lu/wps/portal/public/RoleEtendu?action=doDocpaDetails&id=6585#).

30. Pääasioiden keskiössä olevan ongelman osalta on todettava, että unionin tuomioistuin on itse muistuttanut 20.6.2013 antamansa tuomion Giersch ym. (C-20/12, EU:C:2013:411) 39 kohdassa vakiintuneesta oikeuskäytännöstään, jonka mukaan ”jäsenvaltion työntekijän *lapsille* myöntämä opintotuki on siirtotyöläisen kannalta [työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15.10.1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68,[6] sellaisena kuin se on muutettuna 29.4.2004 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2004/38/EY[7]] 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu sosiaalinen etu”.[8]

31. Se on lisäksi todennut, että siirtotyöläisen perheenjäsenet ovat välillisiä edunsaajia kyseisessä 7 artiklan 2 kohdassa kyseiselle työntekijälle myönnetyn yhdenvertaisen kohtelun osalta ja että koska ”siirtotyöläisen *lapselle* myönnetty opintotuki merkitsee sosiaalista etua siirtotyöläiselle, lapsi voi itse vedota tähän säännökseen saadakseen kyseistä tukea, jos sitä myönnetään kansallisen oikeuden nojalla suoraan opiskelijalle”.[9]

2. Sovellettava asetus

32. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisupyynnössään asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdan tulkintaa. Unionin tuomioistuin viittasi 20.6.2013 antamassaan tuomiossa Giersch ym. (C-20/12, EU:C:2013:411) asetukseen N:o 1612/68.

33. Tämä eroavaisuus ei kuitenkaan vaikuta millään tavoin tuomion merkitykseen pääasioiden kannalta. Vaikka näet asetus N:o 1612/68 on kumottu ja korvattu 15.6.2011 lähtien asetuksella N:o 492/2011, 7 artikla on kaikilta osin sama näissä kahdessa asetuksessa.[10]

B *Ennakkoratkaisukysymys*

34. Jotta ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle voitaisiin vastata asianmukaisesti, on tulkittava ensin siirtotyöläisen ”lapsen” käsitettä.

35. Tarkoitetaanko tällä käsitteellä, sellaisena kuin se ilmenee asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohtaan (josta on tullut asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohta) liittyvästä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, yksinomaan oikeudellista lapsi-vanhempisuhdetta, vai sisältääkö se myös työntekijän ”lapsipuolet” eli hänen aviopuolisonsa lapset, vaikka heidän välillään ei välttämättä olisi oikeudellista suhdetta?

36. Ainoastaan siinä tapauksessa, että omaksutaan jälkimmäinen tulkinta – kuten ajattelen – on pohdittava tämän jälkeen, edellytetäänkö mahdollisesti sitä, että rajatyöntekijä on jollain tavoin osallistunut lapsen elatukseen.

1. Siirtotyöläisen ”lapsen” käsite

37. Unionin tuomioistuimen tulkintaa voi ohjata kaksi eri näkökulmaa.

6 — EYVL 1968 L 257, s. 2.

7 — EUVL 2004 L 158, s. 77, ja oikaisut EUVL 2004 L 229, s. 35, ja EUVL 2005 L 197, s. 34.

8 — Kursivointi tässä.

9 — Tuomio 20.6.2013, Giersch ym. (C-20/12, EU:C:2013:411, 40 kohta). Kursivointi tässä.

10 — Lisäksi asetuksen N:o 492/2011 41 artiklan toisen alakohdan mukaan viittauksia asetukseen N:o 1612/68 pidetään viittauksina asetukseen N:o 492/2011.

38. Yhtäältä vakiintuneessa oikeuskäytännössä on todettu, että jäsenvaltion työntekijän lapsille myöntämä opintotuki on siirtotyöläisen kannalta asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu sosiaalinen etu siirtotyöläisen vastatessa edelleen lapsen elatuksesta. [11] Lisäksi on todettu, että hänen perheenjäsenensä hyötyvät välillisesti kyseisessä artiklassa taatusta yhdenvertaisesta kohtelusta. [12]

39. Toisaalta asetuksen N:o 1612/68 10 artiklan 1 kohdassa säädettiin, että kun kyseessä oli työntekijän asemassa olevan jäsenvaltion kansalaisen aviopuoliso ”sekä heidän jälkeläisensä, jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia”, heillä oli kansalaisuudesta riippumatta oikeus tulla asumaan hänen luokseen toisen jäsenvaltion alueelle.

40. Unionin tuomioistuin on tulkinnut tätä ”hänen aviopuoliso[llaan] ja heidän jälkeläisi[llään], jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia, olevaa oikeutta tulla asumaan siirtotyöläisen luokse siten, että se koskee sekä kyseisen työntekijän jälkeläisiä *että hänen puolisonsa jälkeläisiä*. Se, että tätä säännöstä tulkittaisiin suppeasti siten, että yksin siirtotyöläisen ja hänen aviopuolisonsa yhteisillä lapsilla olisi oikeus tulla asumaan heidän kanssaan, olisi vastoin – – asetuksen N:o 1612/68 tavoitetta [integroida siirtotyöläisten perheenjäsenet]”. [13]

41. Asetuksen N:o 1612/68 10 artikla tosin kumottiin, kun asetusta N:o 1612/68 muutettiin direktiivillä 2004/38. [14] On kuitenkin todettava yhtäältä, että tämä säännös on otettu koskemaan kaikkia unionin kansalaisia direktiivin 2004/38 2 artiklaan, ja toisaalta, että unionin lainsäätäjä on täsmentänyt ”jälkeläisen” virallista määritelmää omaksumalla unionin tuomioistuimen laajan tulkinnan.

42. Direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa näet säädetään, että unionin kansalaisen perheenjäsenellä tarkoitetaan ”alle 21-vuotiaita tai hänestä riippuvaisia jälkeläisiä suoraan etenevässä polvessa *samoin kuin unionin kansalaisen aviopuolison tai b alakohdassa tarkoitetun kumppanin vastaavanlaisia jälkeläisiä*“. [15]

43. Koska 20.6.2013 annettu tuomio Giersch ym. (C-20/12, EU:C:2013:411) koskee asetusta N:o 1612/68 ja se on annettu direktiivin 2004/38 antamisen jälkeen, kyseinen tuomio ja siinä käytetty lapsen käsite kuuluvat kiistatta tämän oikeuskäytännön ja lainsäädännön kehityksen piiriin.

44. Luxemburgin hallitus esittää kuitenkin tätä asiayhteyteen liittyvää ja historiallista tulkintaa vastaan, että asetuksen N:o 492/2011 ja direktiivin 2004/38 soveltamisalat tulisi pitää tiukasti erillään. Kyseinen direktiivi koskee yksinomaan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeutta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella eikä asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdassa säädettyä rajatyöntekijöiden oikeutta saada samat sosiaaliset edut kuin kotimaisilla työntekijöillä. [16]

45. Luxemburgin hallituksen mukaan direktiivin 2004/38 viittauksella ”perheenjäsenen” määritelmään ei näin ollen ole merkitystä arvioitaessa työntekijöiden syrjintäkiellon periaatetta asetuksen N:o 492/2011 yhteydessä. [17]

11 — Ks. vastaavasti tuomiot 26.2.1992, Bernini (C-3/90, EU:C:1992:89, 29 kohta); 8.6.1999, Meeusen (C-337/97, EU:C:1999:284, 19 kohta) ja 14.6.2012, komissio v. Alankomaat (C-542/09, EU:C:2012:346, 35 kohta).

12 — Ks. vastaavasti tuomiot 26.2.1992, Bernini (C-3/90, EU:C:1992:89, 26 ja 29 kohta) ja 14.6.2012, komissio v. Alankomaat (C-542/09, EU:C:2012:346, 48 kohta). Ks. myös, tosin takuusta, jolla varmistetaan vähimmäiselatus, tuomio 18.6.1985, Lebon (316/85, EU:C:1987:302, 12 kohta).

13 — Tuomio 17.9.2002, Baumbast ja R (C-413/99, EU:C:2002:493, 57 kohta). Kursivointi tässä.

14 — Ks. direktiivin 2004/38 38 artikla.

15 — Kursivointi tässä. Huomautettakoon, että vastaavanlaista ”perheen” määritelmää käytetään oikeudesta perheenyhdistämiseen 22.9.2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/86/EY (EUVL 2003, L 251, s. 12) 4 artiklassa.

16 — Ks. Luxemburgin hallituksen kirjalliset huomautukset (23 kohta).

17 — Ks. Luxemburgin hallituksen kirjalliset huomautukset (22 kohta).

46. En yhdy tähän näkemykseen, jossa pidetään kahden oikeussäännön soveltamisalat tiukasti erillään ja jonka mukaan unionin kansalaisen perhe ei välttämättä olisi sama kuin unionin kansalaisen perhe silloin, kun häntä tarkastellaan ”työntekijänä”.

47. Siinä jätetään huomiotta edellä kuvaamani Euroopan unionin lainsäädännön kehitys, minkä lisäksi se johtaa tilanteisiin, jotka eivät ole perusteltavissa.

48. On näet muistettava, että unionin tuomioistuin on tulkinnut laajasti käsitettä ”jälkeläiset, jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia“ asiassa, jonka kohteena oli jäsenvaltion kansalaisen, joka ”on tai on ollut työssä toisen jäsenvaltion alueella, [lasten,] jos he asuvat kyseisessä jäsenvaltiossa, oikeus osallistua [koulutukseen] samoin edellytyksin kuin tämän valtion kansalaisilla”. [18]

49. Tämä oikeus, joka tuolloin vahvistettiin asetuksen N:o 1612/68 12 artiklassa, on edelleen kirjattuna samoin sanamuodoin asetuksessa N:o 492/2011. [19] Se, että unionin tuomioistuin ei ole tulkinnut tätä säännöstä eri tavalla 17.9.2002 antamansa tuomion Baumbast ja R (C-413/99, EU:C:2002:493) jälkeen, merkitsee konkreettisesti sitä, että sekä siirtotyöläisen jälkeläisillä että hänen aviopuolisonsa jälkeläisillä on oikeus tulla hyväksytyksi vastaanottavan jäsenvaltion koulujärjestelmään asetuksen N:o 492/2011 10 artiklan nojalla.

50. Jos unionin tuomioistuin päättäisi hyväksyä Luxemburgin hallituksen perustelut, tämä merkitsisi näin ollen sitä, että lapsen käsitettä tulkittaisiin laajasti silloin, kun kyseessä olisi oikeus osallistua koulutukseen (asetuksen N:o 492/2011 10 artikla), mutta suppeasti silloin, kun kyseessä olisi samojen sosiaalisten ja verotukseen liittyvien etujen myöntäminen kuin kotimaisille työntekijöille (asetuksen N:o 492/2011 7 artikla), mukaan lukien opintojen rahoitukseen liittyvät edut.

51. Tällainen lapsen käsitteen erilainen tulkinta samaa asetusta sovellettaessa ei varmasti olisi perusteltavissa.

52. Unionin lainsäätäjä on lisäksi itsekin äskettäin vahvistanut, että ”perheenjäsenten” käsite on yhdenmukainen, tarkasteltiinpa sitä työntekijän näkökulmasta tai laajemmin unionin kansalaisuuden näkökulmasta.

53. Työntekijöiden vapaan liikkuvuuden puitteissa työntekijöille myönnettyjen oikeuksien käyttämistä helpottavista toimenpiteistä 16.4.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/54/EU [20] johdanto-osan ensimmäisen perustelukappaleen mukaan näet ”työntekijöiden vapaa liikkuvuus on unionin kansalaisten perusvapaus ja yksi unionin sisämarkkinoiden pilareista, joka on kirjattu [SEUT] 45 artiklaan. Sen täytäntöönpanoa on kehitetty edelleen unionin lainsäädännöllä, jolla pyritään takaamaan unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen myönnettyjen oikeuksien täysimääräinen käyttö. *Ilmaisun ’heidän perheenjäsenensä’ olisi ymmärrettävä tarkoittavan samaa kuin [direktiivin 2004/38] 2 artiklan 2 alakohdassa määritelty termi, jota sovelletaan myös rajatyöntekijöiden perheenjäseniin*”. [21]

54. Tällä direktiivillä on sen 2 artiklan 2 kohdan mukaan *sama* soveltamisala kuin asetuksella N:o 492/2011. Direktiivin 2014/54 1 artiklassa täsmennetään lisäksi, että sillä ”helpotetaan [SEUT] 45 artiklalla ja asetuksen (EU) N:o 492/2011 1–10 artiklan säännöksillä myönnettyjen oikeuksien yhdenmukaista soveltamista ja täytäntöönpanoa käytännössä”.

18 — Asetuksen N:o 1612/68 12 artikla. Ks. tuomio 17.9.2002, Baumbast ja R (C-413/99, EU:C:2002:493).

19 — Asetuksen N:o 492/2011 10 artikla.

20 — EUVL 2014, L 128, s. 8.

21 — Kursivointi tässä.

55. Direktiiviä 2014/54, joka tuli voimaan 20.5.2014, voidaan näin ollen mielestäni soveltaa kaikilta osin pääasioissa siltä osin kuin sen 3 artiklan 1 kohdassa annetaan jäsenvaltioiden tehtäväksi varmistaa, että työntekijöillä ja heidän perheenjäsenillään, jotka ”katsovat tulleensa kohdelluiksi väärin sen vuoksi, että heihin ei ole sovellettu yhdenvertaisen kohtelun periaatetta”, on käytettävissä oikeudellisia menettelyjä SEUT 45 artiklan ja asetuksen N:o 492/2011 1–10 artiklan mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanoon.

56. Lieneekö enää tarpeen muistuttaa, että direktiivistä jäsenvaltioille seuraava velvoite saavuttaa direktiivissä säädetty tulos sekä niiden velvoite toteuttaa kaikki yleis- tai erityistoimenpiteet, jotka ovat aiheellisia tämän velvoitteen täyttämisen varmistamiseksi, sitovat kaikkia jäsenvaltioiden viranomaisia, myös tuomioistuimia niiden toimivallan rajoissa?[22] Tämä merkitsee konkreettisesti sitä, että ”kansallisen tuomioistuimen on kansallista lainsäädäntöä soveltaessaan, riippumatta siitä, onko kyse direktiiviä *edeltävistä tai sen jälkeen annetuista säännöksistä, tulkittava kansallista lainsäädäntöä mahdollisimman pitkälle direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti, jotta direktiivissä tarkoitettu tulos saavutettaisiin ja [SEUT 288 artiklan kolmatta kohtaa] näin noudatettaisiin*.”[23]

57. Näissä olosuhteissa direktiivissä 2014/54 vahvistetaan, että sellaisen lapsen käsitettä, johon saatetaan välillisesti soveltaa asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohtaan kirjattua yhdenvertaisuusperiaatetta, on tulkittava ”perheenjäsenen” käsitteen kannalta, sellaisena kuin se on määritelty asetusta N:o 1612/68 koskevassa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ja otettu sittemmin direktiivin 2004/38 2 artiklaan.[24]

58. Tämä tulkinta on myös ”perhe-elämän” käsitteen tulkinnan mukainen, sellaisena kuin sitä suojellaan perusoikeuskirjan 7 artiklassa sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn, Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen 8 artiklassa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on näet vähitellen luopunut muun muassa sukulaisuussuhteeseen liittyvästä edellytyksestä sille, että voitaisiin tunnustaa ”tosiasiallisten perhesuhteiden” mahdollisuus.[25] Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaan perusoikeuskirjan oikeuksien, jotka vastaavat kyseisessä yleissopimuksessa taattuja oikeuksia, merkityksen ja kattavuuden on oltava samat kuin kyseisessä yleissopimuksessa.

59. Esimerkki osoittaa lopuksi sen, että yksinomaan oikeudellinen lapsi-vanhempisuhteen määritelmä ei ole asianmukainen asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan sekä sosiaalisten ja verotuksellisten etujen yhteydessä.

60. Kuvitellaanpa ”uusperhettä”, jossa on kolme lasta. Ensimmäinen oli vain muutaman kuukauden ikäinen menettäessään isänsä auto-onnettomuudessa. Kun hän oli kolmevuotias, hänen äitinsä tapasi miehen, joka itse oli eronnut kaksivuotiaan lapsen yksinhuoltajaisä. Kolmas lapsi on syntynyt tästä uudesta liitosta. Perhe elää Belgiassa muutaman kilometrin päässä Luxemburgista, jossa äiti on työskennellyt yli 10 vuoden ajan.

22 — Ks. vastaavasti taannoinen muistutus vakiintuneesta oikeuskäytännöstä tuomio 19.4.2016, DI (C-441/14, EU:C:2016:278, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

23 — Ks. vastaavasti tuomio 13.11.1990, Marleasing (C-106/89, EU:C:1990:395, 8 kohta). Kursivointi tässä.

24 — T. Stein on tutkinut unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä ja johdetun oikeuden säännöksiä, joissa käytetään käsitettä ”perhe”, ja tehnyt saman päätelmän. Hänen mukaansa perheen käsite perustuu unionin oikeudessa rekisteröidyt parisuhteet sisältävään aviosuhteeseen perustuvaan perhekäsitykseen, mutta siinä mennään pidemmälle kuin ydinperheen perinteisessä käsitteessä, sillä siihen sisältyvät myös huollettavina olevat perheenjäsenet (Stein, T., ”The notion of the term of family on European level with a focus on the case law of the European Court of Human Rights and the European Court of Justice”, teoksessa Verbeke, A., Scherpe, J.-M., Declerck, C., Helms, T. ja Senaeve, P. (toim.), *Confronting the frontiers of family and succession law: liber amicorum Walter Pintens*, vol. 2, Cambridge/Antverpen, Portland/Intersentia, 2012, s. 1375–1392, erityisesti s. 1391).

25 — Ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 22.4.1997, X, Y ja Z v. Yhdistynyt kuningaskunta (ECLI:CE:ECHR:1997:0422JUD002183093).

61. Jos tässä tilanteessa muutetun 22.6.2000 annetun lain 2 bis §:ssä käytetystä lapsen käsitteestä pitäisi omaksua sen suppea tulkinta, tämä merkitsisi sitä, että äiti voisi saada Luxemburgin valtiolta korkeakouluopintoihin tarkoitettua taloudellista tukea omalle lapselleen ja pariskunnan yhteiselle lapselle. Sitä vastoin aviopuolison lapsi, joka on asunut kaksivuotiaasta lähtien tässä perheessä, ei voisi saada samaa tukea.

62. Edellä esitetyn perusteella katson siis, että lasta, jolla ei ole oikeudellista suhdetta siirtotyöläiseen mutta joka vastaa direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 kohdan ”perheenjäsenen” määritelmää, on pidettävä tämän työntekijän lapsena ja asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen sosiaalisten etujen välillisenä edunsaajana.

2. Edellytys, jonka mukaan vanhemman, jolla ei ole oikeudellista suhdetta lapseen, on osallistuttava lapsen elatukseen

63. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisukysymyksen jälkimmäisessä osassa myös sitä, missä määrin rajatyöntekijän on osallistuttava sen opiskelijan elatukseen, johon hänellä ei ole oikeudellista suhdetta, jotta tämä voisi saada pääasian kohteena olevan kaltaista taloudellista tukea.

64. Pitää paikkansa, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, johon viitataan 20.6.2013 annetun tuomion Giersch ym. (C-20/12, EU:C:2013:411) 39 kohdassa, on katsottu, että ”jäsenvaltion työntekijän lapsille myöntämä opintotuki on siirtotyöläisen kannalta mainitun 7 artiklan 2 kohdassa [josta on tullut asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohta] tarkoitettu sosiaalinen etu *siirtotyöläisen vastatessa edelleen lapsen elatuksesta*”. [26]

65. Pitää myös paikkansa, että asetuksen N:o 1612/68 10 artiklan kohteena oli työntekijän aviopuoliso ”sekä heidän jälkeläisensä, jotka ovat alle 21-vuotiaita *tai huollettavia*”, [27] ja että tämä ilmaisu on otettu direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 kohdan c alakohtaan.

66. Tässä yhteydessä on todettava, että unionin tuomioistuin on todennut, että ”perheenjäsenen asema ei edellytä – – oikeutta elatukseen”. [28] Se on näet katsonut, että ”mikäli näin olisi, perheenyhdistäminen riippuisi kansallisesta lainsäädännöstä, joka vaihtelee valtiosta toiseen, mikä johtaisi siihen, että yhteisön oikeutta ei sovellettaisi yhtenäisesti.” [29]

67. On todettava, että sama pätee aviopuolison osallistumiseen lapsipuoltensa elatukseen. Vaikuttaa näin ollen siltä, että on edelleen asianmukaista katsoa, että hallinnon ja tämän jälkeen tarvittaessa tuomioistuimen on arvioitava sitä, ”onko kyseessä huollettavana oleva perheenjäsen, tosiasiallisen tilanteen perusteella”. [30]

68. Tämä tulkinta sopii lisäksi yhteen edellä mainitun oikeuskäytännön kanssa, sillä siinä suositaan laajaa tulkintaa ”lapsen elatuksesta” vastaamisesta [31] ”huollettavana olevan lapsen” käsitteen sijasta.

26 — Kursivointi tässä.

27 — Kursivointi tässä.

28 — Tuomio 18.6.1985, Lebon (316/85, EU:C:1987:302, 21 kohta).

29 — Tuomio 18.6.1985, Lebon (316/85, EU:C:1987:302, 21 kohta).

30 — Tuomio 18.6.1985, Lebon (316/85, EU:C:1987:302, 22 kohta).

31 — Tuomio 20.6.2013, Giersch ym. (C-20/12, EU:C:2013:411, 39 kohta).

69. Osallistumista lapsen elatukseen koskevan edellytyksen täyttyminen ilmenee tosiasiallisesta tilanteesta, joka voidaan osoittaa objektiivisilla seikoilla, kuten avioliitolla (tai ”oikeudellisen” vanhemman rekisteröidyllä parisuhteella isä- tai äitipuoleen) tai yhteisellä kodilla, ilman että olisi tarpeen määrittää syitä siihen, miksi tähän tukeen turvaudutaan, tai esittää tuen laajuutta täsmällisinä numeroina.

70. Tässä yhteydessä ei voida yhtyä Luxemburgin hallituksen näkemykseen, jonka mukaan sen hallinnon olisi mahdotonta tutkia kussakin yksittäistapauksessa, osallistuuko rajatyöntekijä, joka on opiskelijan isä- tai äitipuoli, hänen elatukseensa ja missä määrin hän osallistuu. [32]

71. Ensinnäkin oletetaan, että lapsi on huolettavana 21 vuoden ikäiseksi, koska direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa mainitaan huollettavana oleminen vaihtoehtoisena edellytyksenä iälle sen jälkeen kun asianomainen on täyttänyt 21 vuotta.

72. Tämän jälkeen on todettava, että pääasian valittajien huomautuksista ilmenee, että se, että kotitaloudella on lapsi ”huollettavana”, on perhe-etuuksien (joita tässä tapauksessa ainakin kaksi asianomaista isäpuolta on saanut) suorittamisen edellytys, ilman että tämä aiheuttaisi erityistä vaikeutta, vaikka oikeudellista lapsi-vanhempisuhdetta ei edellytetä. [33]

73. Todettakoon lopuksi, että Luxemburgin lainsäätäjä on itse asettanut tällä hetkellä voimassa olevan lain eli korkeakouluopintoihin tarkoitetusta valtion taloudellisesta tuesta 24.7.2014 annetun lain 3 §:ssä edellytyksen, jonka mukaan ”työntekijä edelleen osallistuu opiskelijan elatukseen”. Näin ollen ei voida katsoa, että hallinto ei voisi selvittää tämän edellytyksen täyttymistä.

VI **Ratkaisuehdotus**

74. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Cour administrativen (toisen asteen hallintotuomioistuin, Luxemburg) esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

SEUT 45 artiklaa ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta unionin alueella 5.4.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että lasta, jolla ei ole oikeudellista suhdetta siirtotyöläiseen mutta joka on tämän työntekijän aviopuolison (tai rekisteröidyn kumppanin) jälkeläinen, on pidettävä kyseisen työntekijän lapsena. Hän on tällä perusteella asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen sosiaalisten etujen välillinen edunsaaja sillä edellytyksellä, että työntekijä huolehtii hänen elatuksestaan.

Osallistumista lapsen elatukseen koskevan edellytyksen täyttyminen ilmenee tosiasiallisesta tilanteesta, ilman että olisi tarpeen määrittää syitä siihen, miksi tähän tukeen turvaudutaan, tai esittää tuen laajuutta täsmällisinä numeroina.

32 — Ks. Luxemburgin hallituksen kirjalliset huomautukset (46 kohta).

33 — Ks. Depesmen ja Kerroun (s. 21) sekä Kauffmannin (90 kohta ja sitä seuraavat kohdat) kirjalliset huomautukset.